

60
X
118
D. D.

DISSERTATIO HISTORICA,
SOLENNEM INSCRINATIONIS ACTUM
B. EPISCOPI ABOENSIS
HEMMINGI
EXHIBITURA.

C U S
PARTEM PRIOREM,

Venia Ampliſſ. Ord. Philoſ. in Reg. Acad. Aboënſ.

P R Æ S I D E

M^{AG.} **JOHANN E**
BILMARK,

HISTOR. ET PHIL. PRACT. PROFESSORE REG. ET ORD.

Publico ſubmittit Examini

GUSTAVUS SIVERS,

Oſtro-Gothus.

In AUDITORIO MAJORI Die VIII Martii MDCCLXXV.

H. A. M. S.

A B O Æ

Impreſſit JOHANNES CHRISTOPHORUS FRENCKELL.

S:Æ R:Æ M:TIS
SPECTATISSIMÆ FIDEI VIRO
ET
SECRETARIO AD REGIAM ARCIS CANCELLARIAM,
NOBILISSIMO DOMINO,

D: NO HENRICO
DE SIVERS,
FRATRI DILECTISSIMO, HONORATISSIMO,

NEC NON
RECTORI SCHOLÆ TRIVIALIS SUDERCOPIENSIS,
PLURIM. REVER. atque PRÆCLARISSIMO DOMINO,

M^{AG} P E T R O
WIMMERMARK

Partim

Ob Fraternali benevolentiam

Partim

Ob indefessum circa Institutionem meam studium

Dissertationem hanc Sacram
esse voluit ac debuit

AUCTOR.

P R Æ F A T I O.

Ex quo Pontificum Romanorum potentia eo usque crevit, ut arbitros Religionis sese constituerent, omnem deinceps operam ipsi impenderunt, ut non tantum sceptrum omnia suo subjicerent pedo, sed etiam populorum animis jugum imponerent, sibi que auctoritatem quavis civili superiorem & Divinæ proximam adfererent. Quantum a sana ratione isthoc abhorruit institutum, tantum in eo elaborarunt Joves Capitolini, ut rationis multoque magis revelationis usum corrumpere atque suffocarent; utriusque loco superstitiones quasdam ceremonias hominibus obtrudentes, quibus tam ad Pontificum Romanorum venerationem adducebantur, quam a vera pietate longius quotidie recedebant. Hinc non sibi tantum vicariam DEI in terris gubernationem arrogarunt, sed ministris etiam suis, tam vivis partem vasti hujus imperii concesserunt, quam pridem defunctis fama que rerum, in commodum sive Ecclesiæ sive Hierarchiæ Pontificiæ gestarum, celebribus Divinum cultum tribuerunt. Enimvero ne coacta esset hæc veneratio, quæ reliquiis defunctorum exhibebatur, necesse fuit, tum ut facta eorum quodam magnalium furo incrustarentur, tum ut miracula, ad eorum tumulum patrata, ebuccinarentur & idoneis confirmarentur testibus. Hoc ad fidem simplici vulgo faciendam evicto, ossa defuncti ex humo, qua condita fuerunt, eruebantur, atque serinio, ex argento plerumque confecto, magna ceremoniarum pompa includebantur. Actum hunc insequabatur ipsa

Apotheosis seu Canonizatio, qua Pontifex Romanus de-
mortuum, magna solennitate consecratum, in Divorum
& Sanctorum numerum retulit, eique, ceu novo Numi-
ni, Divinum cultum, ab omnibus exhibendum, Aposto-
lica, quam sibi vindicavit, auctoritate tribuit. De cano-
nizationis hujus origine, progressu, cum paganico cultu
convenientia, nec non de ipsius moralitate, impræsen-
tiarum dicere nihil attinet, quum multi multa in isthoc
argumento pridem scripserint. Alio nos vocat instituti nostri
ratio. Scilicet inter Templi Cathedralis Aboënsis Ci-
melia, quæ admodum pauca supersunt, primus invenit
Pl. Reverendus Templi Oeconomus b. m. Dn. DAVID
DEUTSCH Manuscriptum quoddam exhibens ritum,
quo reliquiæ Episcopi Aboënsis B. Doctoris HEMMIN-
GI, serinio fuerunt inclusæ, qui rarissimum hoc scriptum
confestim tradidit Historiarum Professori ad hanc Aca-
demiã & Cancellariæ Regiæ Cancellario b. m. D.no
ALGOTHO SCARIN (a). At inclytus hic antiquitatum
Patriarum scrutator, partim senio, partim aliis negotiis
impeditus, nec litterarum notas explicuit, nec observa-
tionibus suis scriptum hoc illustravit, sed tale, quale id
acceperat, paullo ante obitum suum tradidit successori
suo in munus Cel. Præsidi meo; qui iterum mihi in-
junxit, ut eidem enucleando studium & operam qua-
lemcunque meam impenderem, varia benigne mihi sup-
peditans adminicula, quæ ad præsentis argumenti illu-
strationem apprimè fuerunt necessaria. Quod ad ipsum
manuscriptum attinet, est hoc consignatum a famigera-
tissimo Episcopo HEMMINGO GADD, uti ex sequenti-
bus luculenter constabit. Videtur quoque esse ἀποστα-
σίου, quamvis lituræ passim occurrant, quæ lectionem
reddunt perquam difficilem. Est illud insuper ordinaria
charta in folio tribus paginis exaratum, jam vetustate at-
que usu ferme fatiscens; figura vero litterarum & conti-
nuæ

nua fere abbreviationes satis superque indicant, illud circa initium Seculi XVI esse confectum. Hoc antiquitatis cimelium tanto magis dignum judicavimus, quod in publicam emitteretur lucem, quo pauciora ad nostram memoriam pervenerunt documenta, Historiam Fennicam illustrantia. Cui accedit, quod ex isthoc discamus partim subdolas Pontificum Romanorum technas in fascinandis populorum animis, partim mores Majorum nostrorum istis superstitionum seculis. Quam ob rem non tam speramus, quam potius confidimus, Lectorem Benevolum innoxios nostros conatus pro ea, qua est, æquanimirate meliorem in partem fore interpretaturum.

(a) Hinc factum est, ut hujus Manuscripti mentionem faciat Rev. Episcopus *A. RHYZELIUS* in *sua Episcopo/capite Tom. I. p. 13 not. h.*

§. I.

Fuit autem Episcopus Aboënsis D:nus Doctor HEMMINGUS natus 1291 in Paroecia Uplandiæ Bälinge, Diocesi Upsaliensi subjecta; ipseque in studiis Litterarum, ut tempora tunc erant, non solum optime versatus, sed etiam ob integritatem morum adeo celebris, ut Canonicus primum Upsaliensis & paullo post Aboënsis fuerit constitutus. Heic autem omnium animos ita sibi devinxit, ut postquam Episcopus Finlandiæ BENEDICTUS An. 1338 e vita excesserat, communibus Capituli suffragiis ad Cathedram Aboënsis An. 1340 (a) fuerit evectus, atqve, impetrata confirmatione Papali ab Archi-Episcopo Upsaliensi PETRO PHILIPPI in Templo S. Nicolai Holmiæ inauguratus. Sicut admodum impiger fuit in munere sibi demandato rite administrando; ita nullam pratermisit occasionem; qua Dioceseos suæ commoda promovere posset.

set: cuius rei argumentum est, quod Aländiam quæ Diœcesi Upsaliensi hætenus fuerat innexa, jurisdictioni Episcopi Aboënsis subjecerit (b). Circa auspicia muneris Episcopalis An. 1340 fundavit Præposituram Aboënsensem, cui multa subjecit prædia, quæ enumerantur *Cairis*, (non *Korois*) *Medelby*, *Jeniffari*, *Forsby* &c. (c). De ipso etiam templo bene mereri non intermisit, sed idem variis modis ditavit. Inprimis huic donavit *Insulam Episcopalem* & *Pedum* (*Mösa och fräckla*), *eximium vestitum missalem* (*Måsfeskrud*), atque *insignem librorum Theologicorum & Juridicorum supellectilem* (d). Nec minus in publicis Regni negotiis inclaruit, præcipue in Comitibus Wardbergenfibus An. 1343, in quibus confœderationi in Octobri subscripsit cum aliis Præsulibus Sveo-Scanicis (e), qua statutum, ut Scania, Hallandia & Blekingia imperio Sverhico, cui hæ provinciæ ab antiquissimis inde temporibus paruerant, in perpetuum subjicerentur. Paulo autem post incidit in gravissimum odium Regis MAGNI SMEK, quem propter dissolutam vitam & perversam imperii administrationem iusto pioque elencho sæpius increpaverat; a quo propterea bis carceri mancipatus fuit. Anno enim 1347 inquit MESSENIUS (f) *S. HEMMINGUS* incolarum ob tributa agraria, a Rege Magno imposita, lamentantium misertus, & Regi sese opponens, ab illo in Finlandiam veniente in vincula conjicitur. Et paullo post: An. 1361. *S. Hemmingus* Magnum ejusque Reginam parviciidii in Ericum filium sibi carissimum arguens in custodiam iterum intruditur, unde sacra per regnum quinquennio obmutuerunt (g). Immo Rex Episcopum hunc diutius forte in vinculis detinisset, nisi fulmina Jovis Capitolini extimuisset. Liberati autem redditus hic Præsul, sedulam dedit operam, ut singula negotia in Diœcesi sua decenter peragerentur, effrenosque Monachos intra officiorum gyrum graviter coercuit. Atque hoc modo sese gessit usque ad annum

1367, quo pedum Episcopale, quod per XXVII annos gesserat, deposuit, ex hac vita commigrans, corpusque ejus in supremo Templi Aboënsis Choro fuit sepultum.

(a) Ad clavum Episcopalem An. 1341 ipsum accessisse tradit *MESSENIUS Scand. Illustr. Tom. X. p. 15*. E-
nimvero quum in confesso sit, quod Episcopus HEM-
MINGUS per XXVII annos pedum Episcopale gesserit,
atque An. 1367 decesserit, ipso etiam *MESSENIO* teste in
Scand. Illustr. Tom. III. p. 24, evidens est, quod munus
Episcopale An. 1340 adierit. Adde quod Episcopus hic,
An. 1340. Præposituram Aboënsē instituerit, vid. *RHY-
ZELII Episcopos. Tom. I. p. 331*. (b) Vid. *MESSENI*
Scand. illustr. Tom. III. p. 10 & Chronic. Finlandiæ p. 15.
(c) Vid. *JUSTENI Chronicon in L. B. de NETTELBLADT*
Biblioth. SvoGotb. Tom. I. p. 70 (d) Confr. *RHYZE-
LII libr. cit. p. 331*. (e) Vid. *LUNDII Notas ad AGA-
PETI litteras p. 14*. (f) Vid. *Scand. Illustr. Tom. III. p.*
13. (g) Vid. *Libr. modo cit. p. 20*.

§. II

Proba HEMMINGI vita, diligens & exacta muneris
administratio, emendatio vitæ Monachorum, qui nullum
non licentiæ genus sibi permittebant, imprimis vero ob-
stinatio illa animi, qua Regi MAGNO, SMEK cognomi-
nato, denarium S. PETRI sibi & Regno vindicanti, acer-
rime restitit (a), præcipuæ fuerunt causæ, propter quas
magnam sanctitatis famam in Ecclesia Romana consecu-
tus est hic Episcopus. Addunt Papicolæ, Præsulem hunc
adeo sanctum fuisse, ut Divina revelatione gavisus fuerit,
cum alias, tum imprimis circa nativitatem B. BIRGIT-
TÆ. Tunc enim vidisse perhibetur nubem lucidam, &
in medio nubis Virginem sedentem, atque librum expli-

reatum manu tenentem, & hæc simul proloquentem audivit: *Nata est BIRGERO filia, cujus admirabili voce mundus universus personabit (b).* An vigilans vel in somno hoc viderit & audiverit non perhibent annales. Ineptum autem hoc esse commentum, & ad aniles fabulas referendum, ipsa docet Chronologia; B. HEMMINGUS enim An. 1304, quo nata est B. BIRGITTA ex ephebis vix dum fuerat egressus (c). Quicquid hujus apparitionis sit, merita B. HEMMINGI tanti sunt habita, ut Capitulares Aboenses, & cum illis Proceres ac Præsules Regni, de Canonizatione ejus tam apud Concilii Constantiensis Patres, quam apud Romanos Pontifices integro ferme seculo supplices egerint. Imprimis id negotii in se suscepit HEMMINGUS GADD, qui sicut diu in Aula Romana versabatur, ita non prius destitit, quam Pontifex Romanus desideratum honorem B. HEMMINGO decerneret. Hoc factum est indultu Papæ ALEXANDRI VI. data Romæ Bulla die 16 Martii An. 1499. Nec tamen ante devolutos inde XV annos, hoc est An. 1514, præsentibus ex commissione Romana, præter Episcopum Aboensem ARVIDUM KURCK, JACOBO ULPHONIS Archi-Episcopo Upsaliensi, & MATHIA RYNING Episcopo Stregnesensi, reliquæ B. HEMMINGI solennitate consveta in Basilica Aboensi de sepulcro elevatae sunt, & scrinio argenteo inclusa. Ita OLAVUS PETRI & PAULUS JUSTEN, temporibus illis contigui; atque illius quidem in Chronico MSto hæc habentur verba: *Anno Domini 1514 foro Erchieb. Jacob, Bist. Math. i Stregbnæes til Abo, medh någhre flere och grofwu up aff jordene helighe Hemminghs been, som ther Bistop hade warit ij Konungh Måns Smeks tid x.; cui etjam consentit Rev. Episcopus JUSTEN (d). Abit quidem nonnihil MESSENIUS (e), ejusque testimonio acquievit Rev. Episcopus RHYZELIUS (f); qui Pontificis LEONIS X, tunc sedentis, auctoritatem accessisse tradit; sed Bullam adser-*

adferri hujus testem non habemus. Nec est, quod miremur, B. HEMMINGI memoriam, popularium nostrorum cultui, minus fuisse commendatam, aut in Missalibus, & Breviariis, quorum Aboënsis jam An. 1488 prodierat, non esse celebratam. Solemnem enim elevationis reliquiarum B. HEMMINGI actum, turbulenta adeo insequiebantur tempora, ut cultui hujus Sancti rite vacare non potuerint Nostrates, turbinibusque his quodammodo disiectis purior Lucis Evangelicæ aurora Majoribus nostris adfuit, quæ tenebricosas illas Pontificum Romanorum præstigias sensim dissipavit. Ceterum ipsam Bullam, cujus mentionem fecimus, heic exhibemus, quam nobiscum benigne communicavit Cancellariæ Regiæ Consiliarius, Nobilissimus Dominus MAGNUS de CELSE, varias maximi momenti adjiciens observationes Historicas, quod luculentissimum favoris documentum gratissimo semper agnoscemus animo.

Copia gracie novissime impetrata in negociis beatorum Nicolai Lincopensis, Brynolphi Scarenfis & Hemmingi Aboënsis Episcoporum, ac sanctæ Ingridis, sanctimonialis Skenningensis. Venerabilibus Fratribus, Archi-Episcopo Upsalensi, Lincopensi, Scarenfi & Aboënsi Episcopis.

Venerabiles Fratres salutem &c. Supplicatum fuit nobis per dilectum filium, Hemmingum Gad, prepositum Lincopensem, Cubicularium nostrum, & vice Regis ac Regni Svecie, apud nos & se apud oratorium constitutum, ut corpora seu ossa bone memorie Nicolai Lincopensis, Brynolphi Scarenfis & Hemmingi Aboënsis Episcoporum, ac Ingridis sanctimonialis Monasterii Skenningensis, Ordinis sancti Dominici Lincopie Dyœcesis, quorum animæ beate, ut pie isthic creditur, in conspectu Divine majestatis acceptemur. Magnusque est populi Regnorum Svecie Dacie & Norvegie concursus, & devo-

devocio & veneracio continua vigere asseritur erga dictorum corpora & ossa, ob laudes & sancte eorum vite & meritorum opinione, & miraculorum ut dicitur coruscacione, in eisdem ecclesiis quibus prefuerunt, minus decenter pro eorum dignitate habita, ex sepulturis, in quibus jacent, in alium honestiorem & honorabiliorem locum in prefatis ecclesiis decencius transferri & honorari possint, licenciam de benignitate apostolica impetrare & concedere dignemur. Nos igitur devotis hujusmodi supplicacionibus inclinati, dignitate Episcopali, ac aliis premissis attentis - - - corpora Nicolai, Brynolphi & Hemmingi Episcoporum, ac Ingridis sanctimonialis prefatorum, ex locis seu sepulturis in quibus humata jacent, libere & licite exhumandi, & in locum decenciosem, in Lincopeni, Scarenfi & Aboensi ac monasterii prefati ecclesiis respective cum ceremoniis & Solempnibus debitis & consuetis transferendi, & ornacius ut vobis videbitur collocandi, presentibus aliis devotis & honestis utriusque sexus personis illorum populorum Svecie, Dacie, Norvegie de eadem lingua existentibus, & ex permissione Apostolica, ut debita pietate & reverentia sine scrupulo consciencie aut labe ydololatrie omni solempnitate honorentur, donec ad canonizacionem ipsam, ut in animo nobis est, cum juris solempnibus perveniet, plenariam ac liberam facultatem conjunctim a duobus vel VIII. vestrum aliis legitimis - - - una cum publicatione miraculorum dictorum beatorum, tenore presencium auctoritate apostolica concedimus facultatem, non obstantibus constitutionibus & ordinationibus apostolicis, ceterisque in contrarium facientibus quibuscunque. Dat. Romæ die XVI. mensis Marcii MCD nonagesimo nono, Anno septimo.

(a) Vid. *MESSENI* Scand. *Illustr.* Tom. XII. p. 189. *WASTOPTIUS* etiam celebrat *HEMMINGUM* propter Zelum,

Zelum, Regibus & potestatibus secularibus resistendi.
(b) Vid. *HEMMINGI Vitam in WASTOVII Vit. Aquilon. p. 89.* Visio huic similis tribuitur Sacerdoti anonymo in *legendis S. BIRGITTÆ.* (c) Erat enim B. HEMMINGUS XIII tunc annos natus. (d) In *Chronico supracitato*, confr. insuper Rev. *BENZELII Notas ad WASTOV. p. 66.* (e) Vid. *Ejusd. Scand. Illustr. Tom. IV. p. 72. Tom. X. p. 23. Tom. XV. p. 95.* (f) Vid. Rev. *RHYZELII Episcopos. Tom. I. p. 332.*

§. III.

His jam præmissis, postulat instituti nostri ratio, ut ipsum actum, quo ossa Episcopi HEMMINGI e sepulcro eruta & scrinio argenteo inclusa fuerunt, quæ ceremoniæ forte absolvebant *Actum Beatificationis* ab insequente *Canonizatione* distingvendum (a), exhibeamus ad tenorem Manuscripti supra memorati. Et ne quid in isthoc desit argumento, adducemus ipsum *αὐτογράφου* Gothicum, juxta posituri versionem Latinam, & notulas quasdam passim subjuncturi.

Verduge Hrer och fädr
tessle eptiskreffne articlar
äre i wor helge fädres pa-
wans och romars gerd
hallands nar som nogor
hälgr man jomfrw ellr
quenna ophäffwes och he-
liig hollas skal, så skal de
i beati bonaventura (b) och
Leopoldi (c) canonizati-
onibus.

Venerabiles Domini & Pa-
tres! Subscripti articuli ex
constituto Sancti Patris Papæ
solent Romæ observari, quum
quis illustis Vir vel quæ Vir-
go aut Fœmina in Sanctorum
numerus coopratur; ita fa-
ctum est in beati Bonaventuræ
& Leopoldi canonizationibus.

Först mith i Kyrkion en
park aff bräde byggjas så
widh och bred. Kyrkian
är i millom pelarna XXX
ålna long och iij ålna högt.
Thr oppa skal göras eth
altar hedrliga breth och
langt thr skal högmessan
oppa fighias, och oppa
then parken kommr inghen
op, wthn Rijchzens For-
standhr, alle i Rodht äre
och gode män flr mz alle
bispr och verduge prlatr
aff clerkerijdh och mini-
strants thr skal vara en
porth fore ath inghin
trengr sig in, wthn till kic-
kadh, mith på trappone
skal porthn wara och ij
godhi män honom war ta-
ghe skule &c.

Item om i hawe icke
skrin ath legge strax the
hälgedoma in, tha tagr en
fyrakanta kistho ellr aff-
lan och lathr henne for-
gylla mz malara gwll och
helge biscop hemmingz
wapn oppa alle sidr.

Primum in medio Tem-
pli construatür theatrum ex
asseribus æque amplum la-
tumque atque templum est
inter columnas, triginta cu-
bitos longum & quatuor cubi-
tos altum. In hoc erigetur a-
ra, satis longa & lata, in qua
Missa dicetur. Hoc theatrum
adscendere nemini fas est,
præterquam Regni Admini-
stratori, Senatoribus univer-
sis & aliis illustribus Viris, u-
na cum Episcopis, magnis
Cleri Præsulibus & Sacrorum
ministris. Et ne quis, nisi
delegatus sit, irrumpat, in
medio graduum porta erit,
cui custodiendæ duo præfici-
entur viri robusti &c.

Item si statim non suppe-
tat scrinium, sanctis reliquiis
asservandis aptum, sumatur
cista quadrata vel oblonga,
eque auri pigmento inaura-
bitur, & S:ti Episcopi Hem-
mingi insignibus in quolibet
latere ornabitur.

Item: